

[Hem](#) > ... > [Dina Rättigheter](#) > [Grundläggande Rättigheter](#) > [Företag Och Mänskliga Rättigheter](#) > [Romania](#)

Innehåll inlagt av
Rumänien

Företag och mänskliga rättigheter

Rumänien

1. Jag har utsatts för företagsrelaterade kränkningar av mina mänskliga rättigheter. Vilket rättsligt skydd har jag i ert land? Inbegriper detta skydd skadestånd?

Rättsligt skydd av mänskliga rättigheter tillhandahålls genom de nationella domstolarna, beroende på vilken sak som den handling som har utlöst kränkningen av rättigheten hänför sig till. Med det menas att affärsverksamhet i vissa situationer kan leda till en kränkning av de mänskliga rättigheterna i civilrättslig eller straffrättslig mening. Beroende på omständigheterna i ärendet och karaktären hos den handling som har lett till en kränkning av rättigheten kan den skadelidande vidta rättsliga åtgärder eller lämna in ett klagomål till utredande organ: polisen eller åklagarmyndigheten.

Denna typ av skydd kan leda till att ersättning beviljas för materiell eller immateriell skada om ett företags uppförande eller metoder konstateras ha lett till en kränkning av mänskliga rättigheter.

2. Har ni särskilda regler för grova kränkningar av de mänskliga rättigheterna? Gäller dessa regler vid miljöbrott och grov arbetsexploatering?

Ett antal kränkningar av mänskliga rättigheter inom ramen för affärsverksamhet medför civilrättsligt, förvaltningsrättsligt eller disciplinärt ansvar.

Bestämmelser kring miljöbrott återfinns både i den särskilda lagstiftningen (t.ex. undantagsdecret nr 195/2005 om miljöskydd) och i strafflagen som brott mot allmän säkerhet (spridning av djur- eller växtsjukdomar, vattenförorening, olaglig handel med giftiga produkter eller ämnen, överträdelse av regler som gäller för kärnmaterial eller andra radioaktiva ämnen, explosiva ämnen eller sprängämnesprekursorer som omfattas av restriktioner osv.).

Allvarlig arbetsexploatering kan anses vara brott mot strafflagen (t.ex. slaveri, människohandel, handel med barn, tvångsarbete eller påtvingat arbete, koppleri, användning av tjänster utförda av en utnyttjad person) eller mot straffrättsliga regler i arbetslagen.

3. Jag har utsatts för en människorättskränkning av ett transnationellt europeiskt företag utanför EU. Har jag möjlighet till rättslig prövning i ert land om jag inte är EU-medborgare och inte bor i EU? När kan jag hävda att mina rättigheter har kränkts? Var kan jag få mer information?

A. Civilrättsliga frågor

- Internationella civilrättsliga förfaranden regleras i avdelning VII i civilprocesslagen, den lagstiftning som är tillämplig på privaträttsliga förfaranden med gränsöverskridande konsekvenser, om inte annat anges i

internationella avtal som Rumänien är part i, i EU-rätten eller i speciallagar.

- Rumänska domstolars internationella behörighet bygger enligt praxis på att svarandens huvudsakliga verksamhetsort eller – om sådan inte finns – filial eller rörelsetillgångar fanns i Rumänien den dag talan väcktes.
- I ett avtal om val av domstol kan parterna dessutom komma överens om att rumänsk domstol ska vara behörig att pröva tvister som har uppstått i samband med gränsöverskridande konsekvenser.
- I vissa typer av skadeståndstalan har rumänsk domstol exklusiv behörighet, t.ex. tvister med gränsöverskridande konsekvenser som gäller
 - egendom som är belägen i Rumänien,
 - avtal som har ingåtts med konsumenter med hemvist eller stadigvarande bostad i Rumänien och som gäller gängse konsumenttjänster avsedda för konsumentens personliga bruk eller dennes familjs bruk och inte konsumentens yrkesverksamhet eller företag, förutsatt att
 - leverantören har mottagit beställningen i Rumänien,
 - ingåendet av avtalet föregicks av ett erbjudande eller annonsering i Rumänien och konsumenten har vidtagit alla formaliteter som krävs för att ingå avtalet.
- Genom undantag från reglerna kan sökanden dessutom välja rumänsk domstol (med rätt att med förtur utöva sin behörighet) i tvister där
 - platsen där en avtalsförpliktelse har uppstått eller borde ha uppfyllts, om än bara till viss del, ligger i Rumänien,
 - platsen där en rättsakt som gett upphov till utomobligatoriska förpliktelser ingicks, eller där en sådan akt får verkningar, ligger i Rumänien,
 - järnvägsstationen, fraktterminalen, hamnen eller flygplatsen där transporterade passagerare eller varor stiger ombord/lastas på eller stiger av/lastas av ligger i Rumänien,
 - den försäkrade egendomen eller platsen där den försäkrade händelsen ägde rum ligger i Rumänien.
- Rumänska domstolar är också behöriga att pröva
 - ärenden gällande gränsöverskridande skydd av immateriella rättigheter som tillhör en person med hemvist i Rumänien, vare sig det är en rumänsk medborgare eller en statslös person, enligt ett avtal om val av domstol,
 - ärenden mellan utländska medborgare om de uttryckligen har kommit överens om detta och de rättsliga förhållandena avser rättigheter de eventuellt har när det gäller egendom eller rättigheter som tillhör personer från Rumänien,
 - ärenden gällande kollisioner till sjöss eller mellan luftfartyg och ärenden gällande hjälp eller räddning av människor och egendom på öppet hav eller på ett område som inte omfattas av någon stats överhöghet, under särskilda omständigheter,
 - ärenden som rör civilrättsligt ansvar för skador som orsakats av produkter med ursprung i Rumänien, oavsett offrets nationalitet, platsen för olyckshändelsen eller platsen där skadan förorsakades.

När det gäller utländska medborgares status i internationella civilrättsliga förfaranden har utländska fysiska och juridiska personer enligt lag samma processuella rättigheter och skyldigheter inför en rumänsk domstol som rumänska medborgare och juridiska personer.

Mer information finns [här](#).

B. Straffrättsliga frågor

Enligt artikel 9 jämförd med artikel 12 i strafflagen, om inte annat anges i internationella avtal som Rumänien är part i, tillämpas den rumänska strafflagen på gärningar som begåtts utanför Rumänien i enlighet med personlighetsprincipen i straffrätten (artikel 9 i strafflagen). Detta oavsett om den skadelidande är en utländsk medborgare, en rumänsk medborgare eller en statslös person och oavsett om de befinner sig i Rumänien eller inte, under förutsättning att vissa villkor är uppfyllda: gärningsmannen är en rumänsk juridisk person, strafftiden som föreskrivs i rumänsk lagstiftning för gärningen som har begåtts är fängelse på livstid eller mer än 10 år (även om gärningen inte anses vara ett brott enligt lagen i den stat där den begicks) och om andra påföljder föreskrivs måste gärningen även vara ett brott enligt lagen i den stat där den begicks (dubbel straffbarhet) eller ha begåtts på en plats utanför någon stats jurisdiktion. För åtal krävs förhandstillstånd från allmän åklagare vid åklagarmyndigheten kopplad till appellationsdomstolen med territoriell behörighet för den åklagarmyndighet ärendet först ingavs till, eller i tillämpliga fall från allmän åklagare vid åklagarmyndigheten kopplad till Högsta

domstolen.

Det bör nämnas att brottet även anses ha begåtts på Rumäniens territorium om förövandet, anstiftan eller medverkan har ägt rum, eller vinningen helt eller delvis uppkommit, inom territoriet eller på ett fartyg under rumänsk flagg eller i ett luftfartyg som är registrerat i Rumänien. I dessa fall tillämpas rumänsk straffrätt med stöd av territorialitetsprincipen.

Vad beträffar brottmålsdomstolars behörighet för brott som begåtts utanför Rumäniens territorium föreskrivs det i straffprocesslagen (artikel 42) att brott som begås utanför Rumäniens territorium prövas av behörig domstol för den tilltalade juridiska personens säte. Om den tilltalade inte har något säte i Rumänien och brottet faller under distriktsdomstolens behörighet prövas ärendet av distriktsdomstolen i Bukarests distrikt 2, och i andra ärenden av domstolen som är behörig enligt ämnesområdet eller ställningen hos den person som är från Bukarest, om inte annat anges i lag.

För brott där en förutsättning för åtal är att den skadelidande har ingett ett föregående klagomål måste klagomålet ha ingetts senast tre månader efter det att den skadelidande fick kännedom om handlingen.

Mer information finns [här](#), [här](#) och [här](#).

4. Kan ombudsmannainstitutioner, likabehandlingsorgan eller nationella institut för mänskliga rättigheter stödja offer för företagsrelaterade människorättskränkningar som begåtts av transnationella europeiska företag utanför EU? Kan dessa organ utreda mitt ärende om jag inte är EU-medborgare eller inte bor i EU? Finns det andra offentliga inrättningar (t.ex. arbetsinspektion eller miljöinspektion) i ert land som kan utreda mitt fall? Var kan jag få information om mina rättigheter?

Enligt artikel 1.1 i lag nr 35 av den 13 mars 1997 om ombudsmannens (*Instituția Avocatul Poporului*) organisation och funktion ska ombudsmannen sträva efter att skydda fysiska personers rättigheter och friheter i deras förbindelser med offentliga myndigheter. Således omfattar dess mandat inte företagsrelaterade människorättskränkningar.

Konsumentklagomål mot företag inom EU kan endast övertas av det europeiska konsumentcentrumet i Rumänien (ECC Rumänien) om konsumenten i fråga är medborgare eller bosatt i en EU-medlemsstat (inbegripet Norge och Island) och om EU-lagstiftningen är tillämplig.

Yrkesinspektionsmyndigheten (*Inspekția Muncii*), den nationella myndigheten för rättigheter för personer med funktionsnedsättningar, barn och adoptioner (*Autoritatea Națională pentru Drepturile Persoanelor cu Dizabilități, Copii și Adopții*), det nationella programkontoret för jämställdhet (*Agenția Națională pentru Egalitatea de Șanse între Femei și Bărbați*), det nationella miljöinspektoratet (*Garda Națională de Mediu*), den nationella myndigheten för konsumentskydd (*Autoritatea Națională pentru Protecția Consumatorului*) och den nationella myndigheten för kommunikationsreglering och -förvaltning (*Autoritatea Națională pentru Administrare și Reglementare în Comunicații*, ANCOM) är offentliga myndigheter som saknar behörighet i gränsöverskridande fall.

Mer information finns [här](#) och [här](#).

5. Är transnationella europeiska företag i ert land skyldiga att inrätta mekanismer för klagomål eller medlingstjänster för kränkningar som orsakats av deras affärsverksamheter? Gäller dessa skyldigheter även kränkningar som ägt rum utanför EU? Vem har ansvaret för att övervaka dessa aktiviteter i ert land? Finns det offentliga rapporter som ger

information om hur systemet fungerar?

När det gäller människorättskränkningar till följd av verksamheter som bedrivs av transnationella europeiska företag finns det inga system i Rumänien för obligatorisk medling, men medling finns som ett alternativ om parterna väljer detta. Den person vars rättigheter har kränkts har således tillgång till rättsligt skydd i civil domstol eller brottmålsdomstol beroende på den kränkta rättighetens art, eller så kan parterna komma överens om att anlita en medlare, vars yrke regleras i lag nr 192/2006 om medling och organisation av medlingsyrket.

Dessutom skapas med hjälp av beslut nr 38/2015 om alternativ tvistlösning mellan konsumenter och näringsidkare en rättslig ram som gör det möjligt för konsumenter att frivilligt överföra anspråk mot näringsidkare eller företag till enheter som använder sig av förfaranden för alternativ tvistlösning på ett oberoende, opartiskt, öppet, ändamålsenligt, snabbt och rättvist sätt. Därigenom säkerställs en hög nivå av konsumentskydd och en smidigt fungerande marknad.

6. Har jag särskilda rättigheter om jag som brottsoffer i en utsatt situation begär rättslig prövning av företagsrelaterade människorättskränkningar? Kan jag få rättshjälp och i så fall på vilka villkor? Vilka kostnader kommer att täckas av rättshjälpen? Kan jag få rättshjälp på samma villkor om jag inte är EU-medborgare och inte bor i EU?

Tillgång till rättshjälp är en rättighet som erkänns och garanteras av rumänsk lagstiftning. Rättigheten grundar sig på begreppet universellt försvar och tillerkänns alla människor – oavsett hemvist eller nationalitet och baserat på omständigheterna i fallet – enligt följande:

I. I civilrättsliga ärenden enligt regeringens undantagsförordning nr 51/2008 om offentlig rättshjälp i civilrättsliga ärenden:

a) Till EU-medborgare: *i samtliga fall där en ansökan om offentlig rättshjälp har ingetts till domstol eller en annan rumänsk myndighet med rättsliga befogenheter av en fysisk person som är bosatt eller stadigvarande vistas i Rumänien eller en annan EU-medlemsstat (artikel 2 i regeringens undantagsförordning nr 51/2008).*

b) Till icke EU-medborgare och statslösa personer: *om ansökan inges av en fysisk person som inte är bosatt eller stadigvarande vistas i Rumänien eller en annan EU-medlemsstat, och det finns ett avtal mellan Rumänien och det land där sökanden är medborgare eller har sin hemvist som innefattar bestämmelser om internationell rättshjälp (artikel 21¹ i regeringens undantagsförordning nr 51/2008).*

Enligt artikel 1084.2 i civilprocesslagen har dessutom *utländska medborgare i internationella civilrättsliga förfaranden vid rumänska domstolar rätt till befrielse från och nedsättning av skatter och andra kostnader för förfarandet, samt till gratis rättshjälp i samma utsträckning och enligt samma villkor som rumänska medborgare, under förutsättning att ömsesidighet föreligger med det land där sökanden är medborgare eller har sin hemvist.*

En person som har utsatts för en kränkning av sina legitima rättigheter kan därmed ansöka om rättshjälp om han eller hon inte har råd att betala rättegångskostnaderna, i enlighet med artikel 6 i regeringens undantagsförordning nr 51/2008. Offentlig rättshjälp kan beviljas i följande former:

a) *Betalning av en utsedd eller tilldelad advokats arvode för ombudskostnader, juridiskt bistånd och, i förekommande fall, försvar för att utöva eller skydda en rättighet eller ett berättigat intresse i domstol, eller för att förhindra en tvist (nedan kallat advokatbistånd).*

b) *Betalning av en sakkunnig, översättare eller tolk som anlitas under förfarandet, med domstolens eller den rättsliga myndighetens godkännande, om det ankommer på den person som ansöker om rättshjälp att betala dessa kostnader.*

c) *Betalning av exekutionstjänstemannens arvode.*

d) *Befrielse från, begränsning av, omläggning eller uppskjutning av betalning av lagstadgade rättegångskostnader, även kostnader i samband med verkställighet.*

Rätten till rättshjälp är dock inte en absolut rättighet och den som ansöker om rättshjälp måste kunna styrka sin ekonomiska ställning och visa att han eller hon inte har råd att betala en advokat efter eget val eller att han eller hon inte kan ersätta rättegångskostnaderna, t.ex. stämpelskatt, sakkunnigas arvoden, sakkunnigutlåtagen osv. I detta avseende föreskrivs i artikel 16.1 i regeringens undantagsförordning nr 51/2008 att *offentlig rättshjälp kan nekas om den har begärts felaktigt, om dess uppskattade kostnad är oproportionerlig i förhållande till värdet i rättsfrågan och om offentlig rättshjälp inte begärs för att skydda ett berättigat intresse, eller begärs för en handling som strider mot allmän eller konstitutionell ordning.*

Den offentliga rättshjälp som avses i denna undantagsförordning beviljas i civilrättsliga mål, handelsmål, förvaltningsmål, arbetsrättsliga mål och socialförsäkringsrättsliga mål samt för andra typer av ärenden, med undantag för brottmål.

I brottmål är det obligatoriskt att bevilja den skadelidande rättshjälp om den personen/målsägande inte är beslutskompetent eller har begränsad handlingsförmåga (enligt artikel 93.4 i straffprocesslagen). Enligt artikel 93.5 ska det rättsliga organet dessutom ombesörja en försvarare som utses av rätten om den skadelidande/målsägande av vissa skäl inte kan försvara sig själv.

I artikel 29.1 f i regeringens undantagsförordning nr 80/2013 om stämpelskatt vid domstol, i dess senare ändrade lydelse, föreskrivs befrielse från betalning av skatten på talan och ansökningar, inbegripet överklaganden, vare sig de är ordinära eller extraordinära, som inges avseende konsumentskydd med fysiska personer och konsumentskyddsorganisationer som sökande gentemot ekonomiska aktörer som har kränkt konsumenters rättigheter och berättigade intressen.

Sist men inte minst gynnas brottsoffer av tillämpningen av [lag nr 211/2004](#) om vissa åtgärder för att säkerställa information, stöd och skydd till brottsoffer. Såsom framgår av lagens rubrik föreskrivs åtgärder avseende information, stöd, skydd, erkännande och utvärdering som ska finnas tillgängliga för brottsoffer, och detta utan att någon anmälan behöver inges till åklagarmyndigheten.

Mer information om rättshjälp i Rumänien finns [här](#).

Senaste uppdatering: 26/04/2023

Sidans nationella språkversion sköts av respektive medlemsland. Översättningarna har gjorts av EU-kommissionen. Det är möjligt att översättningarna ännu inte tar hänsyn till eventuella ändringar som de nationella myndigheterna har gjort. Europeiska kommissionen fritar sig från allt ansvar för information och uppgifter i detta dokument. För de upphovsrättsliga regler som gäller för den medlemsstat som ansvarar för denna sida hänvisas till det rättsliga meddelandet.